MINISTARSTVO PROSVJETE I ŠPORTA REPUBLIKE HRVATSKE

HRVATSKO MATEMATIČKO DRUŠTVO

MATEMATIKA

Zadaci za općinsko – gradsko natjecanje učenika
osnovnih škola Republike Hrvatske
7. ožujka 2003. godine

8. razred

1. Usporedi razlomke

$$\frac{\frac{1}{6}-(23\frac{1}{8}-19\frac{5}{12}):17.8}{0.6:4.2-\frac{2}{7}} \quad \text{i} \quad \frac{(\sqrt{6}-\sqrt{3})^2+\sqrt{72}}{32}.$$

2. Broj vrhova mnogokuta P za 3 je veći od broja vrhova mnogokuta M, dok je broj svih dijagonala mnogokuta P tri puta veći od broja svih dijagonala mnogokuta M. Koliko stranica imaju mnogokuti P i M ?

3. Opseg romba je 52 cm, a opseg jednog od trokuta koji nastaju povlačenjem dijagonala je 30 cm. Izračunaj površinu romba.

4. Dva paralelna pravca sijeku kružnicu u četiri točke. Dokaži da su te točke vrhovi jednakokračnog trapeza.

5. Dva automobila krenula su istovremeno, jedan iz mjesta A u mjesto B, a drugi iz mjesta B u mjesto A. Vozeći svaki stalnom, ali međusobno različitim brzinama susreli su se nakon 8 sati vožnje. Ako bi brzina automobila iz mjesta A bila 14% veća nego što jeste, a brzina automobila iz mjesta B 15% veća nego što jeste, onda bi se susreli nakon 7 sati vožnje.

   Koji je automobil bio brži i koliko je puta njegova brzina veća od brzine sporijeg automobila?

OPĆ. 2003.

RJEŠENJA ZA 8. RAZRED

OVDJE JE DAN JEDAN NAČIN RJEŠAVANJA ZADATAKA. UKOLIKO UČENIK IMA DRUGAČIJI POSTUPAK RJEŠAVANJA, ČLAN POVJERENSTVA DUŽAN JE I TAJ POSTUPAK BODOVATI I OCIJENITI NA ODGOVARAJUĆI NAČIN.

1. $\dfrac{\frac{1}{6}-(\frac{185}{8}-\frac{233}{12}):\frac{178}{10}}{\frac{6}{10}:\frac{42}{10}-\frac{2}{7}} = \dfrac{\frac{1}{6}-(\frac{555-466}{24})\cdot\frac{10}{178}}{\frac{6}{10}\cdot\frac{10}{42}-\frac{2}{7}} = \dfrac{\frac{1}{6}-\frac{89}{24}\cdot\frac{10}{178}}{\frac{1}{7}-\frac{2}{7}} = \dfrac{\frac{1}{6}-\frac{5}{24}}{-\frac{1}{7}} = \dfrac{7}{24}$ 4 boda

$\dfrac{(\sqrt{6}-\sqrt{3})^2+\sqrt{72}}{32} = \dfrac{6-2\sqrt{18}+3+\sqrt{36\cdot 2}}{32} = \dfrac{9-6\sqrt{2}-6\sqrt{2}}{32} = \dfrac{9}{32}$ 4 boda

Usporedimo razlomke $\frac{7}{24}$ i $\frac{9}{32}$. $7\cdot 32 = 224 > 216 = 9\cdot 24$, tj. $\frac{7}{24} > \frac{9}{32}$. 2 boda

....UKUPNO 10 BODOVA

2. Označimo s n broj vrhova mnogokuta P. Tada je $n-3$ broj vrhova mnogokuta M. Broj svih dijagonala mnogokuta P je $S(n) = \frac{n(n-3)}{2}$, a broj svih dijagonala mnogokuta M je $S(n-3) = \frac{(n-3)(n-6)}{2}$. 2 boda

Iz uvjeta zadatka slijedi $\dfrac{n(n-3)}{2} = 3\cdot\dfrac{(n-3)(n-6)}{2}$. 2 boda

Rješavanjem ove jednadžbe dobivamo: $n = 3(n-6)$, tj. $n = 9$. 4 boda

Mnogokut P ima 9 stranica, a mnogokut M 6 stranica. 2 boda

....UKUPNO 10 BODOVA

3. Iz podatka o opsegu romba izračunamo duljinu stranice: $a = O : 4 = 13$ cm. 2 boda

Povlačenjem dijagonala nastaju 4 sukladna pravokutna trokuta sa stranicama $a, \frac{e}{2}, \frac{f}{2}$, pa imamo da je $a+\dfrac{e}{2}+\dfrac{f}{2}=30$, $\dfrac{e}{2}+\dfrac{f}{2}=30-13$, $\dfrac{e}{2}+\dfrac{f}{2}=17, e+f=34$. 2 boda

Primjenom Pitagorina poučka na taj trokut dobivamo: $(\dfrac{e}{2})^2+(\dfrac{f}{2})^2=a^2$, $e^2+f^2=676$. 2 boda

Dalje možemo postupati na dva načina.

1. način Kvadriramo obje strane jednakosti $e+f=34$. Dobivamo $e^2+2ef+f^2=1156$. Umjesto e^2+f^2 uvrstimo 676, pa imamo $2ef+676=1156$, $2ef=480$, $ef=240$. 3 boda

Površina romba je $P=\frac{ef}{2}=120\text{cm}^2$. 1 bod

2. način Iz jednakosti $e+f=34$ izrazimo nepoznanicu e i uvrstimo u drugu jednadžbu. $e=34-f$, $(34-f)^2+f^2=676$, $f^2-34f+240=0$. Ovu kvadratnu jednadžbu riješimo dopunom do potpunog kvadrata. $(f^2-34f+17^2)-17^2+240=0$, $(f-17)^2=49$. Rješenja su $f_1=24$ cm, $f_2=10$ cm. Druga dijagonala ima duljinu $e_1=10$ cm, $e_2=24$ cm. 3 boda

U oba slučaja romb ima površinu 120 cm^2. 1 bod

....UKUPNO 10 BODOVA

OPĆ. 8r. 2003.

4. Skica 1 bod

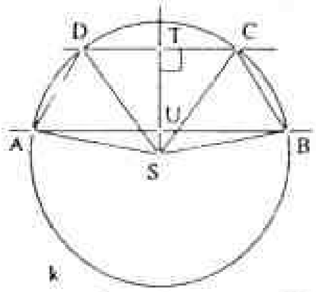

Označimo s A i B presjeke jednog pravca s kružnicom, a s C i D presjeke drugog pravca s kružnicom. Četverokut $ABCD$ je očito trapez jer su stranice $\overline{AB}$ i $\overline{CD}$ paralelne. Treba još dokazati da se radi o jednakokračnom trapezu. Povucimo okomicu iz središta kružnice S na pravce AB i CD. Presjek okomice s pravcem AB označimo s U, a s pravcem CD s V. Trokut SCD je jednakokračan, pa visina na osnovicu ujedno leži na simetrali osnovice $\overline{CD}$, tj. okomica ST raspolavlja stranicu $\overline{CD}$. Budući da je i trokut ASB jednakokračan vrijedi sličan zaključak da okomica SU raspolavlja stranicu $\overline{AB}$. 4 boda
Dalje imamo (barem) dva puta zaključivanja.

1. način Promotrimo osnu simetriju s obzirom na os ST. Ona točku C preslikava u točku D, točku B u točku A, a točka S ostaje fiksna. Dakle, trokut SBC preslikava se u trokut SAD, a budući da osna simetrija trokut preslikava u njemu sukladan trokut, slijedi da je $\triangle SBC \cong \triangle SAD$, tj. $|BC| = |AD|$. Dakle, trapez je jednakokračan. 5 bodova

2. način
$\overline{ST}$ je visina jednakokračnog trokuta SCD pa raspolavlja i kut $\angle CSD$, tj. $\angle CST = \angle DST$. Slično, $\angle BSU = \angle ASU$. Iz toga slijedi $\angle BSC = \angle ASD$. Sad su trokuti BSC i ASD sukladni jer se podudaraju u dvije stranice i kutu između njih. Iz te sukladnosti slijedi $|BC| = |AD|$. Dakle, trapez je jednakokračan. 5 bodova

....UKUPNO 10 BODOVA

5. Označimo brzinu automobila iz mjesta A s x, a brzinu drugog s y. Tada vrijedi $8x + 8y = s$, gdje je s duljina puta između mjesta A i B. Ako bi se brzina prvog povećala za 14%, tada bi mu brzina iznosila $1.14x$, a ako bi se brzina drugog povećala za 15%, brzina bi mu iznosila $1.15y$. 4 boda
Tada vrijedi $7 \cdot 1.14x + 7 \cdot 1.15y = s$. Izjednačimo te dvije jednadžbe:

$$8x + 8y = 7.98x + 8.05y.$$

Dobivamo da je $x = 2.5y$. 4 boda
Dakle, veća je brzina automobila koji je krenuo iz mjesta A i to 2.5 puta od brzine drugog automobila.
....UKUPNO 10 BODOVA